

Onthemende projecten

WERKPROJECTEN

Centrum Frankrijk gaat het nieuwe jaar in met twee projecten die in 2005 begonnen zijn en respectievelijk in februari en maart uiterst positief afgesloten worden. Ondertussen is de voorbereiding van de komende projecten in volle gang. In 2005 hebben we veel aandacht en tijd geschonken aan het uitbreiden van ons gastgezinnenbestand. We beginnen 2006 dan ook met enkele nieuwe, enthousiaste gezinnen.

Inderdaad, we merken eens te meer dat de streek mensen blijft aantrekken, die daarna bereid zijn om hun huis en tuin te delen met jongeren die op een moment in hun leven vastzitten en een kans moeten krijgen om uit hun, dikwijls uitzichtloze, situatie te geraken.

DE PROJECTEN

Vera en Bert starten allebei in 2005 en maken een schitterend project af. Hun gastgezinnen zijn zowel vol lof over de hulp die ze van hen krijgen als van hun gezellige aanwezigheid in huis. Ze houden nog steeds contact met hun gastgezin en afgelopen zomer is Bart zelfs al een keer op bezoek geweest. Hij trok onmiddellijk de werkkleren terug aan om zich nuttig te maken.

Begin februari onthaalt een gezin dat een groot hotel-restaurant aan het verbouwen is, Tom. Hij wordt mee ingeschakeld in het behangen, schilderen en opkuisen van de meubelen. Tom komt heel enthousiast aan en het klikt dan ook meteen tussen hem en het gezin. Toch blijkt al heel gauw dat zijn psychische problemen niet te onderschatten zijn. Tom heeft veel moeite met zich in te passen in een gestructureerd tijdschema en daarenboven merken we al snel dat hij de drang om weg te lopen niet kan weerstaan.

Onthemende projecten

We voelen dat Tom na elke escapade echt berouw toont en dat het gezin hem keer op keer terug een kans geeft, maar toch is het al snel duidelijk dat Tom iets anders nodig heeft dan een werkproject.

Donald komt begin april aan, om te starten bij een gezin dat biologische groenten kweekt. Deze activiteit is zeer intensief. Van 's morgens tot 's avonds moet er worden gewied, gezaaid, geoogst, gemest,..... Na 2 weken merken we dat Donald dit helemaal niet gewend is en dat hij in opstand komt tegen zijn dagtaken. Na een maand wordt het duidelijk dat Donald's project stopgezet moet worden. Iedereen wordt hoogst ontevreden over de sfeer rond het project. Donald is de eerste om aan te geven dat hij niet in de wieg gelegd is om groenten te kweken. Hij popelt om terug naar België te keren.

Ondertussen zijn we begonnen aan de voorbereidingen voor de aankomst van Jimmy. Hij zal gaan werken bij een niet-samenwonend paar, waarbij man en vrouw zich beiden engageren om Jimmy afwisselend in huis te halen. Dit is ook voor ons een primeur en we zijn benieuwd hoe dit concreet zal uitdraaien. Helaas gaat de spreuk "derde keer goede keer" niet op. Het steeds wisselen van werkplek biedt Jimmy te weinig structuur en teveel ruimte om zijn voordeel te halen. Na een zestal weken haalt hij een streek uit, die ons verplicht om hem onmiddellijk terug naar België te sturen.

Dan is het de beurt aan Nick die een plek krijgt op een paardenmanege. Het verzorgen van de paarden, de bouwklussen, de moestuin, het meehelpen met wassen en plassen gaan hem af als een fluitje van een cent. Nick sprak geen Frans toen hij aankwam maar al snel heeft hij de kunst bemachtigd om zich verstaanbaar te maken. Zijn gezin is erg tevreden over zijn gezelschap. Nick blijkt heel handig en daarenboven gezellig en sympathiek.

Hij kan met veel trots op zijn werkproject terugkijken.

Onthemende projecten

Achmed volbrengt zijn zomerproject op het gemengde boerenbedrijf in de Ariège, waar schapen, koeien, varkens, konijnen en gevogelte het leven bepalen. Hij kwijt zich uitstekend van de hem opgelegde taken: het voeren en verzorgen van de dieren, het onderhoud van de weiden, het hoeden van de schapen met de beste border collie van de wereld, het knutselen van een kippenhok en het klussen in de appartementen.

Tussen Achmed en het gastgezin klikt het meteen en zo is het tot het einde van het project gebleven: er groeit wederzijds vertrouwen en respect.

Zijn geloof is voor Achmed heel belangrijk en zodoende heeft hij ook tijdens zijn project de ramadan begonnen en beëindigd. Dit vraagt veel discipline, want het werk moet wel gebeuren. Het gastgezin staat er versteld van en is zeer bezorgd... en blij als Achmed weer overdag mag eten.

Achmed ziet het na vier maanden volledig zitten om het in België anders en beter te gaan doen.

Freedo begint zijn project half september op een domein waar een klein hotel wordt uitgebaat. Daarnaast is het ook een schapenboerderij. Freedo voelt zich niet meteen een boer, maar blijft heel het project door gemotiveerd en hulpvaardig. Het voeren en verzorgen van de schapen (af en toe verzorgt hij de schapen helemaal zelfstandig), het mee onderhouden van weiden en afzettingen, de aanleg en onderhoud van de afwatering, behoren tot zijn activiteiten.

Met zijn talent voor schoonmaken is hij daarnaast een grote hulp in het hotel.

Tijdens zijn project denkt Freedo veel na over zijn verleden en over zijn relaties met moeder, grootmoeder en stiefvader.

De sociale omgang in het gezin gaat goed, alhoewel er ook een concurrentiestrijd is met de oudste zoon. Dit is niet altijd gemakkelijk.

Freedo kijkt uit naar de toekomst, want hij wil heel graag dansleraar worden.

De afloop van dit project reserveren we voor volgend jaar!

Onthemende projecten

In oktober komt Marco eraan. Hij belandt op een biologische koeienboerderij waar ze zelf zeer lekkere kaas maken. Hier werken ze lange dagen, die beginnen en eindigen met het melken van de koeien. Marco draait zijn hand niet om voor het werk op de boerderij en vindt het natuurlijk heel leuk om tractorwerk te mogen doen. Werk is werk, zegt hij, zelfs al is het niet altijd even leuk. Humor is zijn grootste kracht. Hij geniet het meest van de waardering. SuperMarco wordt hij genoemd en wie weet, neemt hij volgend jaar de boerderij wel over, want dit project is nog lang niet afgelopen.

Er wordt ook nog een kerstcadeau onder de boom gelegd. Niels gaat werken op de gemengde boerderij in de Ariège en maakt een goeie start.

EVALUATIE

Het jaar 2006 is zeer afwisselend. De dagelijkse routine wordt onderbroken: enkele nieuwe gastgezinnen gaan met ons in zee, er worden twee projecten meer opgestart en de selectieperiodes worden flexibeler.

We organiseren acht projecten, drie daarvan zijn voortijdig beëindigd. Naderhand beschouwd durven we toch wel op te merken dat ook deze projecten een positieve ervaring geven aan de jongeren.

Centrum Frankrijk is erg dankbaar dat de gastgezinnen steeds blijven klaarstaan om lief en leed te delen met een Oikoten-jongere. We waarderen de openheid en het vertrouwen dat ze ons en de jongeren geven.

Onthemende projecten

TOCHTEN

INLEIDING

Drie tochten starten tegen het einde van 2005: een tocht met één jongen, een-tje met een meisje en ook een tocht met twee jongens. Dit laatste project loopt pas af in de loop van 2006.

In 2006 starten er zeven tochten waaraan in totaal 9 jongeren deelnemen. Vijf tochten worden ook afgerond in 2006, twee tochten pas in 2007. In de loop van 2006 nemen dus 13 jongeren deel aan een tocht. Eén van de tochten loopt reeds tijdens de voorbereiding volledig vast en is nooit vertrokken.

VERSLAG OVER DE TOCHTEN

Drie projecten worden eind 2005 opgestart

Najaarstocht Aix-en-Provence - Santiago

Deze nieuwe, jonge begeleidster stippelt een route uit over de camino francès, de klassieke route. Tijdens de winter is deze route redelijk rustig. Toch zullen de laatste drie weken van hun tocht dagelijks een paar andere pelgrims hun pad kruisen. Het meisje komt uit een gemeenschapsinstelling en kampt vooral met een moeilijke thuissituatie. De laatste jaren komen er een aantal criminele feiten bij. Ze kiest voor deze tocht om haar leven terug in de goede richting te krijgen en om na drie maanden stappen terug thuis te kunnen wonen.

Onthemende projecten

Bij de jaarovergang van 2005 naar 2006, slechts anderhalve week voor het einde, wordt door een dokter een rustperiode van vijf dagen ingelast. Na vijf dagen ontmoeten de twee stapsters elkaar opnieuw in Sarria. Jammer genoeg lijkt de pijn nog niet weg en zal de meid niet meer kunnen stappen. Er wordt beslist dat ze naar Santiago zal reizen om daar haar begeleidster, die graag haar tocht wil uitstappen, opnieuw te ontmoeten. In Santiago wordt onze geblesseerde stapster warm onthaald door Willy Derveaux, onze vrijwilliger ter plaatse. Enkele dagen later arriveert ook de begeleidster op het vooropgestelde doel.

Najaarstocht Almeria - Finisterra

Een jongen met een vrij recent dossier in de Bijzondere Jeugdzorg en een begeleider die al twee tochten voor Oikoten op zijn palmares mag schrijven, zijn tegen de jaarovergang van 2005 naar 2006 al geruime tijd samen op pad.

De jongen kent een moeilijke thuissituatie en belandt na een paar misstappen en het mislukken van een verblijf in een privé-instelling in een gemeenschapsinstelling. Iedereen lijkt het erover eens dat dit geen plaats is voor deze jongen en na een zoektocht komt Oikoten in het vizier.

De zomerse temperaturen waarmee ze worden verwend in het begin van hun tocht maken al gauw plaats voor kille, koude en vooral korte dagen!

Het gekozen parcours is zwaarder dan verwacht, de wederzijdse verstandhouding zwakt na verloop van tijd af. Toch halen deze twee hun einddoel. Ze hebben dit te danken aan hun doorzettingsvermogen en een gezonde dosis optimisme.

Onthemende projecten

Wintertocht Valencia - Finisterra

Kort voor het begin van 2006 start een duo-tocht. De begeleider, die reeds een duo-tocht achter de rug heeft, kiest ervoor om in het oosten van Spanje te starten om zo, met een grote zuidwaartse bocht te eindigen in Finisterra. De twee jongens waarmee deze man op stap gaat, hebben beiden een Afrikaanse achtergrond en verblijven vóór de aanvang van hun tocht allebei in de gemeenschapsinstelling in Mol. De tocht verloopt niet zonder slag of stoot en na twee maanden stappen wordt een crisisbezoek op poten gezet.

Tijdens het bezoek worden de puntjes weer op de i gezet en wordt bekeken hoe het verder moet. Na een drietal dagen lopen de stappers met nieuwe moed verder.

Toch blijken de plooiën niet volledig gladgestreken want vlak voor het tweede achterbanbezoek krijgen we telefoon van de begeleider dat het helemaal fout loopt. Ter plaatse worden gesprekken gevoerd met zowel de jongens als de begeleider. De begeleider is doodmoe en beide jongens kunnen ons maar weinig argumenten geven om de tocht te laten doorgaan.

De jongens gaan meerdere malen over de schreef en het vertrouwen is weg. Er wordt dan ook beslist om de tocht stop te zetten.

Los van de jammerlijke afloop van het project is duidelijk dat de jongens er veel aan gehad hebben. Een jaar na hun terugkeer uit Spanje houden ze ons alle twee nog steeds op de hoogte van hun verdere loopbaan. Het sterkt onze overtuiging dat deze tocht niet voor niks werd opgezet.

Onthemende projecten

Opgestart in 2006

Niet gestarte voorjaarstocht Saint-Flour (Frankrijk) - Santiago (Spanje)

Een meisje uit een privé-instelling stelt zich kandidaat voor een tocht met Oikoten. Ze verblijft reeds twee jaar in deze voorziening, maar de laatste tijd loopt het steeds minder goed. Haar dossier wordt dan ook doorgegeven naar de jeugdrechtbank. Deze meid kiest voor een project om alles even op een rij te zetten en vooral om een terugkeer naar huis mogelijk te maken. Haar motivatie lijkt oprecht en samen met haar begeleidster start ze aan een zeven dagen durende voorbereiding. Wanneer ze tijdens één van de gesprekken met de projectverantwoordelijke hoort dat ze na de tocht toch niet naar huis kan, zakt de moed haar in de schoenen. Toch weet ze zichzelf op te peppen en zet ze door. Enkele dagen later blijkt deze hervonden moed niet te volstaan en wordt het project, op vraag van het meisje, afgeblazen.

Korte Zomertocht van Bilbao naar Santiago

De begeleidster is teleurgesteld, maar laat de moed niet zakken. Wanneer we haar enkele weken later laten weten dat er een nieuwe meid klaar staat om op pad te gaan, is haar enthousiasme meteen merkbaar. Het is de jeugdrechter die een kortere tocht van vijf weken naar voor schuift voor deze 15-jarige meid. Op diens vraag nodigen we haar uit voor een gesprek. Tijdens de intake blijkt dat ze beseft dat ze heel wat te winnen heeft bij dit project, maar ze aarzelt om haar omgeving een volle maand vaarwel te zeggen. Uiteindelijk besluit ze toch om in te gaan op het voorstel van de jeugdrechter.

Vijf weken stappen is voor deze meid erg zwaar, maar gesteund door haar begeleidster weet ze zich keer op keer te herpakken en zet ze door tot in Santiago.

Onthemende projecten

Voorjaarstocht Arles (Frankrijk) - Finisterra

Bij deze jongen kunnen we stellen dat het vooral gaat om problematisch schoolverzuim, dat escaleert naar het plegen van feiten. De jongen schrijft ons een zeer overtuigende brief om zich kandidaat te stellen voor een werkproject. Tijdens het eerste gesprek is hij plots gefascineerd door een tocht. Vooral de mogelijke erkenning van zijn omgeving voor een volstrekt buitengewone prestatie raakt hem behoorlijk.

Bij aanvang van de tocht krijgen we regelmatig telefoon van de twee stappers. Eerst is het de begeleider die een drietal dagen rust krijgt opgelegd. Na drie dagen stappen ze rustig voort. Een week later loopt het alweer mis. De jongen maakt een val en krijgt een week rust voorgeschreven. Wanneer ze na een week opnieuw bij een plaatselijke dokter op controle gaan, krijgen ze groen licht om verder te stappen. Om de verloren kilometers in de halen, nemen de twee de taxi naar de plek waar ze normaal moeten zijn. Door eerder genoemde vertragingen zal het einddoel niet Finisterra maar Santiago worden. Na drie maanden stappen en zonder verdere ongemakken komen de twee aan in Santiago.

Deze jongen is een creatieveling, tijdens zijn tocht stuurt hij ons regelmatig songteksten op die hij tijdens het stappen schrijft. Verder in het jaarverslag kunnen ook jullie één van deze teksten lezen.

Zomertocht Tildonk- Santiago

Deze begeleider begint samen met twee jongens voor de eerste keer aan een Oikoten-avontuur.

Eén van de jongens komt uit de federale gesloten instelling De Grubbe en kampt voornamelijk met een verslaving aan drugs en alcohol. Ook de thuissituatie is niet altijd gemakkelijk geweest. Deze jongen wil deze tocht maken om een terugkeer naar huis weer mogelijk te maken en vooral om aan zichzelf te tonen dat hij het kan volhouden om van de drugs af te blijven.

Onthemende projecten

De andere jongen kent al een lange geschiedenis in de Bijzondere Jeugdzorg. Reeds van zijn vier jaar verblijft hij in verschillende instellingen. Deze tocht is voor hem vooral een springplank naar zelfstandigheid.

De begeleider kiest ervoor om in Tildonk te starten. Ze vertrekken hier in de gietende regen. De rest van hun tocht wordt vooral gekenmerkt door hitte en droogte.

De verstandhouding tussen de drie tochtgenoten blijft bestaan en wordt zelfs dag na dag sterker. Na vier maanden bereiken ze moe maar voldaan hun eindpunt.

Zomertocht Le Puy - Finisterra

Een meisje uit de gemeenschapsinstelling stelt zich kandidaat voor een voettocht. Overtuigd van haar motivatie selecteren we haar. Enkele dagen later ontvlucht zij de gemeenschapsinstelling en doet ze ons twijfelen aan onze indrukken en bevindingen. Wanneer ze enige tijd later weer opduikt, hebben we opnieuw een gesprek met haar en overtuigt zij ons opnieuw om haar alsnog te laten deelnemen aan een staptocht bij Oikoten.

De voorbereidingsweek verloopt niet vlekkeloos. Heel wat fysieke kwaaltjes volgen elkaar op en al snel blijkt dat stappen geen hobby is van deze pupil. Haar verbale snedigheid en speelse charme ontwapenen zowel het team als de begeleidster, die stilaan begint te beseffen aan welk avontuur ze is begonnen. Het meisje spreekt zelfs over stoppen - ze vreest de tocht fysiek niet aan te kunnen - maar twee dagen later stapt ze toch op de trein richting Centraal Massief.

Na een 10-tal dagen bereikt ons het bericht dat rugpijn en ontstoken voeten het stappen onmogelijk maken. Oplossingen worden gezocht en de tocht loopt verder.

Onthemende projecten

Enkele dagen later horen we dat het meisje er 's nachts herhaaldelijk onderuit muist. We twijfelen er niet aan dat zijzelf heel wat ervaringen opgedaan heeft en een leuke tijd had. De bedoeling van ervaringsleren zoals wij het hier zien, liggen echter net iets anders en na overleg met de begeleidster en het meisje zelf wordt besloten om de tocht stop te zetten.

Korte Najaarstocht van Roncevalles naar Finisterra

De begeleidster komt met een zware kater terug thuis. Enkele dagen eerder ontvingen we een brief van een meerderjarige meid die graag naar Santiago wil stappen. Alleen durft ze deze uitdaging niet aan. Deze meid worstelt al een tijd met zichzelf en wil er even tussenuit. De puzzelstukken vallen al snel samen en deze twee beginnen en volbrengen samen een tocht van vijf weken vanuit Roncevalles naar Finisterra.

Najaarstocht Le Puy - Santiago

Deze begeleider reisde al heel wat en vooral voor stappen deinst hij niet terug. Een bergwandeling is hem nooit te veel en dit alles wil hij graag delen met een jonge gast.

De jongen die voor dit project geselecteerd wordt, komt uit de gemeenschapsinstelling in Mol. Hij kent een turbulente hulpverleningsgeschiedenis en wordt vaak omschreven als een jongen die agressief uit de hoek kan komen en daarbij alle controle verliest.

Samen met zijn begeleider start hij midden in de zomer met zijn tocht. De berichten die we krijgen tijdens de eerste maand van het project zijn opmerkelijk positief.

Na een eerste negatief verslag krijgen we echter telefoon van de begeleider, die ons meedeelt dat de jongen zeer agressief is geweest en bijzonder dreigend. Voor de begeleider is de grens bereikt en stopt hier zijn tocht voor Oikoten.

Onthemende projecten

Wintertocht Le Puy - Finisterra

Dit meisje uit de gemeenschapsinstelling kampt met een uitgesproken problematische opvoedingssituatie. Bovendien worstelt ze met een ernstige drugsverslaving. Deze meid is duidelijk gemotiveerd en wil graag op tocht om zichzelf anders te leren kennen. Haar begeleidster is een vlotte jongedame die eveneens voor het eerst op tocht gaat. Ze stippelt een route uit vertrekkend in Le Puy, over de klassieke camino om zo af te ronden in Finisterra.

De winter verwent deze twee stapsters (meestal) met milde temperaturen. De verstandhouding is prima, ze stappen zeer gemotiveerd en elke dag sneller. Bij de jaarovergang van 2006 naar 2007 zijn deze twee dames al anderhalve maand onderweg en nog steeds loopt alles prima. Wordt vervolgd!

Wintertocht Sevilla - Carcassonne

In december start de tweede duo-tocht van 2006, het wordt een staptocht van slechts drie maanden. Twee jongens en een begeleider starten in Sevilla. Om de koude wintermaanden draaglijk te houden, zullen ze door het binnenland van Spanje de grens met Frankrijk bereiken. Hun einddoel is Carcassonne, een prachtige stad aan de voet van de Pyreneeën. Voor de begeleider is dit een derde Oikoten-engagement. Eén van de jongens komt uit een gemeenschapsinstelling en de andere verblijft vóór zijn vertrek in De Grubbe.

Begin 2007 zijn deze drie nog maar twee weken aan het stappen. De eerste berichten zijn positief. Voor het vervolg van dit verhaal verwijzen we de lezers naar het jaarverslag van 2007.

Onthemende projecten

ENKELE VASTSTELLINGEN EN EVOLUTIES

DE KANDIDATEN

In 2006 schrijven 64 jongeren ons een brief om zich kandidaat te stellen voor een langdurig onthemend project. Dat is een opmerkelijke stijging ten aanzien van het vorige jaar. Vermoedelijk is dit het gevolg van de nieuwe selectieprocedure, waarbij we ons nog meer dan vroeger prioritair richten tot de gemeenschapsinstellingen. Meer kandidaten is niet onze voornaamste beweegreden om de procedure te wijzigen, wel een grotere spreiding van de projecten over het jaar. Blijkbaar zet de spreiding van het aanbod de verwijzers aan tot het stimuleren van meer jongeren om een brief te schrijven. Dit leidt dan weer tot meer selectiegesprekken en dus tot een verhoging van de werkdruk op het team ontheming. We houden deze opwaartse trend, die ook duidt op een grote behoefte naar onthemende projecten, zeker in het oog.

Slechts 20% van de kandidaten zijn meisjes, een heel laag percentage. Vanuit Beernem komen weinig brieven. Daar staat tegenover dat het stuk voor stuk valabele kandidaten zijn.

Twee derde van de kandidaten komen uit een gemeenschapsinstelling, een normale score. Opvallend is wel dat 8 jongeren zich kandidaat stellen, terwijl ze thuis wonen. Hier zijn verschillende verklaringen mogelijk. Zitten alle voorzieningen zo vol dat heel wat jongeren in een uitzichtloze situatie toch thuis verblijven? Dat er enkele met huisarrest bij zijn, wijst in die richting. Of vinden de ouders gemakkelijker de weg naar Oikoten via onze website?

Verder blijven we een stijging zien van de jongeren die expliciet naar een werkproject vragen, bijna dubbel zoveel dan dat er kandidaten zijn voor een tocht. In 2006 verhoogden we reeds het aantal werkprojecten. Voor 2007 blijven we bij zeven.

Onthemende projecten

DE DEELNEMERS

Acht van de 25 jongeren die aan een project deelnemen in 2006, beëindigen in de loop van dit jaar voortijdig hun project. De opgevers zijn, in tegenstelling tot vorige jaren, ongeveer gelijk verspreid over de werkprojecten en de voettochten. Drie jongeren die hun werkproject opgeven, is meer dan we gewoon zijn. De voettochten daarentegen lopen dit jaar iets beter dan de vorige jaren. Is dit toeval of zijn er andere oorzaken? We zoeken het uit. Met 32% ligt de uitval dit jaar boven het gemiddelde percentage van ongeveer 20% over de jaren heen, maar uitzonderlijk is dit niet.

Bij de 25 deelnemers zijn er 28% meisjes, een daling van hun aandeel ten aanzien van vorig jaar, maar vergelijkbaar met de jaren voordien. Het aandeel jongeren van allochtone of gemengde afkomst stijgt tot een derde. We zien hier dat positieve projecten als een lopend vuurtje rondgaan in de Marokkaanse gemeenschap in het Antwerpse.

Eén van deze 25 is een 23-jarige vrouw die kampt met ernstige psychische moeilijkheden. Zij maakt een voettocht van 5 weken. In de cijfers hieronder wordt ze niet opgenomen, omdat ze buiten de Bijzondere Jeugdzorg valt.

De verhouding MOF/POS blijft 2/1, zoals de vorige jaren. De deelnemers komen nog steeds voor 75% uit de gemeenschapsinstellingen en hebben gemiddeld een zevental plaatsingen achter de rug. Hun leeftijd bij eerste plaatsing is gestegen met een 2-tal jaren tot 11,5 jaar, waarschijnlijk door het grotere aandeel van allochtonen, die vaak op latere leeftijd omwille van strafbare feiten geplaatst worden.

Onthemende projecten

Bij de samenstelling van de gezinnen zien we dat nog steeds slechts bij 1 op 10 van de jongeren de ouders samenwonen. Bijna 60% leeft in een nieuw samengesteld gezin, 83% heeft regelmatig contact met mama, 61% ziet papa zelden of nooit.

De deelnemers hebben, zoals vorige jaren, een schoolachterstand van ongeveer twee jaar. Het overgrote deel komt uit het beroeps- en het deeltijds onderwijs.

Gedragsproblemen voorafgaandelijk aan het project scoren het hoogst: agressie bij bijna de helft, ander ongewenst gedrag bij 70% van de deelnemers. Bij meer dan de helft worden spijbelgedrag en relatieproblemen binnen het gezin gesignaleerd. Verwaarlozing of kindermishandeling komt voor bij 44%, seksueel misbruik bij 16% van de jongeren. Tegenover een daling van middelmisbruik (van 76 naar 58%) staat een toename van vermogensdelicten (van 29 naar 38%) en geweldsdelicten (van 19 naar 25%). Een daling van het gebruik van alcohol en illegale drugs wordt vastgesteld bij de hele jongerenpopulatie.

Over het algemeen kunnen we stellen dat er lichte verschuivingen zijn binnen onze groep van deelnemers, maar de problematieken blijven bijzonder complex.

18 jongeren beëindigen vóór 31 december hun project. Hiervan gaat 1/3 terug thuis wonen en 4/10 start BZW of kamertraining. Exact dezelfde cijfers als vorig jaar. Twee maanden later is de situatie identiek, op één jongere na die niet meer thuis woont.

Ondanks het feit dat zes projecten voortijdig een einde nemen, komen slechts drie jongeren opnieuw in een gemeenschapsinstelling terecht, twee maanden na het einde van het project zijn dat er nog twee.

Onthemende projecten

Wat de situatie zes maanden na einde van het project betreft, hebben we gegevens over 12 van die 18 jongeren. Zes andere zijn nog niet zolang terug. De cijfers blijven stabiel: 82% kan zich handhaven in een situatie die een grote stap vooruit is t.a.v. die voor de tocht: 1/3 van hen woont thuis, 1/3 doet BZW en 1/3 volgt kamertraining. Van de 12 jongeren verblijft er één in een privé- en één in een gemeenschapsinstelling.

We kunnen dus gerust stellen dat Oikoten er in hoge mate in slaagt om jongeren op weg te zetten naar meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Ze zetten bijna allemaal de stap van residentiële naar niet-residentiële hulpverlening.

Onthemende projecten

FRAGMENT UIT BOEK DOOR STEVEN DE BOCK

De voorbije jaren was één van de vaste rubrieken in het jaarverslag het dagboekfragment van een tochtbegeleider.

Dit jaar gooien we het over een andere boeg. Net zoals alle jaren kom je Oikoten hier en daar wel eens tegen. Een opmerkelijke verschijning van Oikoten komt er dit jaar in het boek "Geboeid voor het leven" geschreven door Steven de Bock. We kiezen ervoor om een kort fragment uit dit boek over te nemen.

FAROUK

'Alles komt altijd goed'

Farouk ziet er als herboren uit. Hij straalt ook, letterlijk, met zijn knalgeel T-shirt van Bikkembergs. Voorts draagt hij een gloednieuwe, rafelige jeans en trendy, zwarte sportschoenen. En dan is er natuurlijk ook nog zijn *pièce de resistance*: een pas gecoiffeerde kop haar, strak in de gel, kort waar het moet, rechtopstaand waar hij het wil.

Hij zit in de woonkamer van het Oikoten-hoofdkwartier in Tildonk druk te babbelen met zijn ouders. Zijn moeder en vader luisteren vooral, zichtbaar genietend van het enthousiasme van hun zoon. Elke keer als er iemand binnenkomt en hen de hand komt schudden, laten ze alle positieve commentaren over hun zoon glimlachend over zich heen komen. Ze hebben de voorbije jaren wel anders gehoord. Hoe vaak hebben ze niet bij de jeugdrechter zitten luisteren naar een relaas vol problemen? Tot ze er radeloos van werden.

En dan te bedenken dat de moeder van Farouk enkele maanden geleden nog zoveel bezwaren had tegen de voettocht. Ze kon het maar niet begrijpen. Wat had het nu voor zin om te voet heel Frankrijk te doorkruisen gedurende drie

Onthemende projecten

maanden, terwijl je dat met de auto op een dag kon doen? En dan nog wel met een rugzak en een tentje. Daar vond ze haar zoon veel te jong voor. Farouk had grote moeite moeten doen om haar te overtuigen van het belang van zo'n tocht en uiteindelijk had ze dan toch ingestemd.

Die twijfels zijn nu allemaal weg. Farouk heeft de tocht tot grote verbazing van zijn moeder, tot een goed einde gebracht. En nu ze hem zo ziet blinken, is ze helemaal overtuigd!

Vandaag is het tijd voor de traditionele terugkeerreceptie bij Oikoten en voor de semi-officiële diploma-uitreiking die volgt op elke succesvolle afgewerkte tocht. De hele woonkamer ligt vol met toastjes en andere hapjes. De koelkast steekt boordevol drank. Iedereen loopt rond met een stralend gezicht. Ook de organisatoren, want lang niet elke tocht wordt zo'n succes.

De ouders en één van de broers van Farouk waren ruim op tijd. Geen bezwaar, want hun zoon heeft hen heel wat te vertellen. De ene na de andere anekdote rolt eruit. Hij ratelt maar door. Over de kou in de bergen, over de moppen van Marc, over de nachten in zijn tentje,...Maar ook over de hitte van de laatste weken. 'Kijk maar, hoe bruin ik ben geworden.'

Hij vertelt in het Berbers, met af en toe een woordje Oikoten-jargon, in het Nederlands. Hij heeft het bijvoorbeeld over de verschillende 'meestappers'. Vooral dan over René en Piet, twee kennissen van zijn begeleider Marc die een week zijn komen meewandelen en die de tocht nog wat extra hebben gekleurd. René, de eeuwige optimist, die zelfs in de gietende regen probeerde te barbecueen. Met succes overigens. En Piet, de natuurmens, die over elke plant wel iets te vertellen had. Hij was het die Marc, maar meer nog Farouk, verbaasde door te bewijzen dat je wc-papier met het grootste gemak kan vervangen door gras. De Antwerpse stadsjongen heeft veel persoonlijke grenzen verlegd tijdens de tocht, maar dat was toch een stapje te ver.

Die meestappers hebben een belangrijke rol gespeeld in het slagen van de tocht, omdat ze de sleur wat kwamen doorbreken. Ze zorgden tijdens de tocht voor nieuwe moed en voor nieuwe gespreksstof. En die waren af en toe meer dan

Onthemende projecten

welkom. Zeker de tweede maand, toen de tocht al een tijd bezig was, maar het einde nog niet in zicht was.

De laatste weken hadden Farouk en Marc minder nood aan gezelschap van buitenaf. Vanaf dan stond alles alleen nog in het teken van het eindpunt.

Het leek wel een droom toen ze voor het eerst de Atlantische Oceaan zagen vanuit de bergen. Het was een moment dat geen van beiden in woorden kon vatten. Ze willen het ook liever niet proberen.

En toen ze aankwamen op hun eindbestemming Hendaye beslisten ze om ook daar elk op hun eigen manier van te genieten. Marc droomde er al een tijdje van zich uitgestrekt te laten neerploffen op het strand. Farouk droomde vooral van een bezoek aan een degelijke kapper. Hij had zich tijdens de tocht zo vreselijk gestoord aan zijn weerbarstige, lange haren dat hij constant met een pet op het hoofd had gelopen.

Nadien hadden ze allebei genoten van een dagje welverdiende rust. Marc was gaan zwemmen. Farouk was de grens met Spanje overgestoken, op zoek naar goedkope sigaretten en een flashy zonnebril. De bril waarmee hij de tocht was begonnen - een duur model van Gucci - had het niet overleefd toen hij er op een dag was gaan opzitten. En de zonnebril die zijn moeder voor hem was gaan kopen en die ze speciaal had nagestuurd, was niet naar zijn zin geweest. Te gewoontjes, niet "zijn" stijl. Eén blik in de spiegel van een vervallen openbaar toilet ergens in de buurt van Cahors was genoeg geweest om te beslissen dat hij dat goedkope prul nooit zou dragen. Zelfs niet als hij op zijn eentje door de bergen trok. Vandaar dat hij de bril op een avond cadeau had gedaan aan Marc, die het geschenkje lachend had aanvaard en een tijdlang plagerig met twee zonnebrillen op het hoofd had rondgelopen.

De aankomst in Hendaye is ondertussen twee dagen geleden. En terwijl de receptie bij Oikoten zich stilaan op gang trekt, geeft Farouk toe dat hij het de laatste weken van de tocht nog knap lastig gekregen heeft. Het was begonnen met pijn in zijn knie, maar naarmate de dagen vorderden straalde de pijn steeds verder uit. Marc had het wat ongerust aangekeken, want ze hadden enkele zware en risicovolle etappes voorgeschoteld gekregen tijdens die laatste weken door

Onthemende projecten

de Pyreneeën. En hun pogingen om hun rugzakken wat lichter te maken hadden weinig effect gehad.

Maar Farouk had doorgezet. Hij wilde zich niet laten afstoppen door de pijn. 'Ik moest en zou het eindpunt halen. Desnoods al kruipend,' vertelt hij. 'Ik moest deze tocht tot een goed einde brengen. En nee, ik zal niet zeggen dat ik onmiddellijk opnieuw zou willen vertrekken. Maar ik moet wel bekennen dat de drie voorbije maanden de mooiste van mijn leven waren.'

De broer van Farouk begrijpt er nog altijd niets van. Hij zit stil te luisteren naar alle verhalen en schudt af en toe verbaasd met het hoofd. Hij had nooit gedacht dat zijn kleine broer het zou volhouden. En als hij eerlijk is, dan moet hij toegeven dat hijzelf nooit aan zo'n voettocht zou zijn begonnen. Hij had zelfs vriendelijk bedankt voor de mogelijkheid om enkele dagen te gaan meestappen met zijn kleine broer.

Eigenlijk valt het op dat er maar weinig vrienden en familieleden van Farouk aanwezig zijn. De kennissen van Marc zijn op de receptie ruim in de meerderheid. Maar hij lijkt zich daar niet aan te storen. Hij verwacht dat het echt feest voor hem wel zal losbarsten als hij weer in Borgerhout aankomt.

De meest opvallende afwezige is Sofie. Drie maanden eerder hadden Farouk en zijn vriendin nog hartstochtelijk afscheid staan nemen op de binnenkoer van het Oikoten-huis.

Hun relatie zou die tocht wel overleven, daarvan waren ze toen allebei overtuigd. Maar ergens centraal in Frankrijk was het toch tot een breuk gekomen. 'Misschien nog niet definitief', hoopt Farouk. 'Ik denk dat het allemaal nog wel te redden valt, als we eens goed met elkaar kunnen praten.'

Dan klapt Koen, één van de vaste stafleden van Oikoten, in de handen. Het is tijd voor het officiële gedeelte. De speeches, het applaus, de lofbetuigingen,...Niet te lang allemaal. Net lang genoeg om te beklemtonen dat de tocht echt wel een succes geworden is. Marc voert even het woord om uit te leggen hoe hij het drie maanden met zijn pupil heeft volgehouden.

Onthemende projecten

En tot ieders verbazing wil Farouk zelf even iets zeggen. 'Ik heb uit deze tocht iets heel belangrijks geleerd: alles komt altijd in orde. Als je er maar hard genoeg je best voor doet.'

Dat optimisme zal hij de komende maanden nog goed kunnen gebruiken. 'Want het moeilijkste komt nog', zegt Koen. 'Tijdens zo'n tocht is het relatief eenvoudig om "een nieuw leven" te beginnen. Maar eens terug thuis zijn er zoveel verleidingen.'

Hij is niet cynisch, maar ook niet naïef. Aan de muren om hem heen hangen honderden foto's van vorige tochten. Sommige met succes afgesloten, andere voortijdig afgebroken. Sommige jongeren bleven het achteraf goed doen, anderen kwamen weer in de criminaliteit terecht. Het eindpunt halen, bleek niet altijd een garantie voor succes achteraf.

Maar Farouk staat er niet alleen voor. De komende zes maanden zal hij intensief begeleid worden door een medewerkster van de Antwerpse jeugdinstantie De Overstap. Katja moet hem helpen om een school te vinden, om zijn leven te structureren,... Ze is speciaal naar de receptie gekomen om al eens kennis te maken. En ze heeft wel goed nieuws meegebracht. Farouk dacht dat hij de eerste week na zijn thuiskomst in de Antwerpse instelling zou moeten doorbrengen en pas nadien definitief naar huis zou mogen. Maar hij krijgt een weekje respijt. Hij mag eerst naar huis, zodat hij daar even kan wennen en de kans krijgt om al zijn belevenissen te verwerken en te vertellen. Pas na een week wordt hij enkele dagen in de instelling verwacht. Vanaf dan zal ook besproken worden hoe het nu verder met hem moet.

Als Farouk met zijn ouders naar huis gaat, loopt hij bij de uitgang voorbij de kader met foto's van zijn trektocht, die klaarstaat om tussen alle andere aan de muur te worden gehangen. Hij stopt even om er een laatste trotse blik op te werpen. Centraal in de kader plakt een grote foto van de twee stappers tijdens een van hun meest winterse dagen: in de achtergrond een berglandschap bedekt met een dikke sneeuwlaag; vooraan twee dik ingeduffelde, maar stralende trekkers.

Onthemende projecten

'Het gedicht van de laatste kans'

Het pad van de tocht is moeilijk te begaan
Je zult nooit weten hoe lang het zal gaan
Bij vlakke delen is de tocht vreselijk fijn
Maar bij de hobbels en kuilen doet het vreselijk pijn
De pijn is op geen één manier te verzachten
Je zult gewoon op betere tijden moeten wachten
Die zullen komen, dat moet het pad je beloven
Zodat iedereen tijdens zijn tocht zal blijven geloven
Het pad van de tocht is hard en oneindig lang
Wees sterk en verstandig en wees voor niemand bang
Je kunt niet vragen en niets weten
Maar één ding moet je weten
Het wordt een tocht om nooit te vergeten!

Drie dagen lang heeft Farouk aan het gedicht gewerkt. Het is het allereerste dat hij ooit in zijn leven geschreven heeft, en het heeft hem bloed, zweet en tranen gekost. Maar nu het klaar is, laat hij het met trots lezen. Hij vindt het een zoveelste overwinning op zichzelf. Schrijven is nooit zijn ding geweest, maar tijdens het stappen heeft hij inspiratie gevonden!

Onthemende projecten

SONGTEKST VAN EEN JONGEN OP STAP

"THX Oikoten"

De miserie is begonnen, Oké, ik geef het toe.
Oikoten is gewonnen.

Maar één ding moeten ze zeker horen, na drie maanden ben ik herboren
En niemand die me nog komt storen.

Niet meer bij de bende horen, of
Back on the street, waar niemand me ziet,
Of me terug bezighouden met business of wiet,
Het leven van de straat ,
Of gewoon leven met de haat.

NEE, STOP!

Want nu weet ik hoe het leven gaat!
Want het leven is geen spel, je leeft in een hel,
En als je niet oplet word je wakker in een cel.
En toen begon ik brieven te schrijven,
Wachten tot Oikoten me kwam bevrijden,
Een week voorbereiden en dan naar Frankrijk rijden.
Stappend naar Spanje het slechte bestrijden,
En nu,... nu mag ik een nieuw leven leiden.

Onthemende projecten

ONDERZOEK STAPSGEWIJS : NAAR EEN PROFIEL VOOR DE OIKOTEN-TOCHTBEGELEIDER

In 2006 voert Els De Kuyper een thesisonderzoek uit naar het profiel van de Oikoten-tochtbegeleider. Ze behaalt met deze thesis een master in de criminologische wetenschappen aan de Universiteit van Gent. Hieronder volgen de belangrijkste besluiten van dit onderzoek, zoals ze door Els geformuleerd worden.

Bij hun zoektocht naar de beste begeleiders heeft Oikoten doorheen de jaren een eigen selectieprocedure ontwikkeld. Vooraleer men tot één van de uitverkorenen kan behoren, moet men het driedelig parcours bestaande uit de brievenselectie, een eerste aftastend interview en een tweede, meer diepergaand, interview doorlopen. Maar waarop wordt door de Oikoten-leden gekeken tijdens de selectie?

Bij het beantwoorden van deze vraag worden twee pistes onderzocht: als eerste wordt een intern werkdocument "een profiel voor de 'ideale' tochtbegeleider" nader bekeken, waarna de werking van dit document aan de praktijk wordt getoetst. Hieruit komt naar voor dat dit document wel degelijk zijn waarde bewijst in de praktijk en dus niet slechts dode letter is gebleven.

Om zelf een antwoord te kunnen bieden op mijn onderzoeksvraag: "Bestaat er een profiel voor de Oikotenbegeleider" en, zo ja, "Wat houdt dit profiel in?", heb ik, naast dit profiel dat reeds door Oikoten werd opgesteld, een bevraging gedaan bij vierentwintig begeleiders en bij het Oikoten-team.

Onthemende projecten

Het bekomen eindprofiel bevat negen eigenschappen die door de begeleiders worden vernoemd en twaalf die van het team afkomstig zijn, maar vermits vijf van deze eigenschappen gemeenschappelijk zijn, blijft er een profiel van zestien eigenschappen over: open, humor, levenservaring, relativiseringsvermogen, grensafbakenend, zelfstandig, kwetsbaar, respectvol, rustig, zin, gelijkaardige ervaringen, doorzettingsvermogen, geduldig, inlevingsvermogen, avontuurlijk en relativerend. De volgorde van deze kenmerken is willekeurig zodat er geen voorrang wordt verleend aan deze van één van beide groepen.

Na het bekomen van het profiel, worden ook nog enkele andere resultaten die uit de interviews naar voor komen, maar waar door mezelf specifiek naar wordt gevraagd, besproken. Zo blijkt dat de helft van de begeleiders reeds ervaring heeft met (het werken met) jongeren, 1/6 met jongeren uit de Bijzondere Jeugdzorg. Ook trekervaring is iets wat de helft reeds bezit. Omtrent hun motivering, die meestal heel persoonlijk van aard is en de verwachtingen die ze zich op voorhand gesteld hebben, blijken ze heel goed aan het ideaal van Oikoten te voldoen. Enkel het uitstappen van de tocht wordt hier naar voor geschoven. Naar mijn bevindingen zouden ongeveer tien van de vierentwintig begeleiders onder de benaming "avonturier" te plaatsen zijn. Iets meer dan 1/3 behoort dus tot de avonturiersgroep.

De helft van de begeleiders blijkt sociaal geschoold te zijn en 1/3 heeft ook echt een job in deze sector. 1/8 is van opleiding opvoeder, eenzelfde aantal blijkt ook in de Bijzondere Jeugdbijstand tewerkgesteld te zijn. Dit is toch wel een vrij groot aantal daar men bij Oikoten net altijd zo op hun hoede is voor opvoeders of mensen die dag in dag uit met deze jongeren werken. Opvallend is dat 1/6 van de begeleiders artistiek geschoold is, wat toch wel vrij veel is. Een ander in het oog springend feit is dat alle onderzochte begeleiders minimum uit een gezin met drie kinderen komen, de helft zelfs uit één met meer dan vijf.

Onthemende projecten

Verder blijkt dat vrij weinig begeleiders, bij de vrouwen zelfs niemand, zelf kinderen hebben. Als dit dan al voorkomt, wordt meestal gewacht met het ondernemen van een tocht tot de kinderen wat ouder zijn. Tenslotte komt, bij het bekijken van de leeftijd, naar voor dat het merendeel van de begeleiders ouder is dan 35 jaar. Dit geldt vooral voor mannen, bij de vrouwen is het evenwichtig over de verschillende categorieën verdeeld. Slechts 1/6 blijkt jonger dan 30.

Doorheen de interviews wordt meermaals gewezen op het risico om begeleiders/mensen te selecteren naar je evenbeeld. Het feit dat het team de laatste jaren geprofessionaliseerd is kan hierdoor een weerslag hebben op de mensen die geselecteerd worden. Daarom lijkt het zeker belangrijk begeleiders bij de selectie te blijven betrekken of hun inbreng te verhogen. Ook de jongeren verdienen eigenlijk een plaats binnen het selectiecomité, zij blijven momenteel immers verbazingwekkend buiten beschouwing. Hun specifieke tochtveraring kan echter leiden tot een vernieuwende inbreng en het aanstippen van heel andere eigenschappen.

Nawoord van Oikoten: In 2006 wordt de selectieprocedure enigszins bijgestuurd. Zo wordt ondermeer gezocht naar een methode om meer kandidaat-begeleiders te kunnen zien. Dit leidt tot de invoering van een groepsgesprek. Ex-begeleiders worden niet alleen betrokken bij de gesprekken, maar ook bij de briefselectie. En we hebben ook voor het eerst een jongere bij de selectie betrokken: een positieve ervaring!